

NÚRIA MUNDÓ

Les bessones
de l'Eixample

Pagès editors
LLEIDA, 2018

PRÒLEG

Un pròleg o un cor? No, no cal avançar res, o sí? Com a la comèdia o a la tragèdia, hi ha rialles i llàgrimes. Si pareu l'orella aprendreu les notes musicals tot cantant: do, re..., i també l'ària d'un pallasso que, trist i desencisat, es va treure la carota. Us semblarà sentir el repicar de les campanes...: les d'un convent del Tirol, la d'una mestressa de l'Eixample que cada vegada que cridava la minyona en feia dringar una de plata, i la d'un internat que, durant uns quants anys i de bon matí, va fer fugir la son de les nostres protagonistes, les bessones Marta i Rosa.

Com a la comèdia clàssica, hi ha personatges de tota mena: vells, matrones, joves enamorats, criats... però cap institutriu ni cap baró capità de la Marina anomenat Trapp.

Un vaixell, que no de guerra però carregat de petits polissons, va portar la Marta a un port desconegut; a la Rosa el mar li va provocar basques i rodaments de cap i, en alguns moments, l'aigua li arribà al coll. Visqueren una època molt llarga on els camises blaves, no pas els negres, remenaven les cireres del país. Les nostres protagonistes també en remenaren, de cireres..., de les àcides i de les dolces. Llegiu, llegiu, i quan haureu buidat el cistell, sabreu quina d'elles en va menjar de més àcides i quina de més dolces. O potser van ser les dues les que en van menjar tant d'àcides com de dolces.

LA MARTA

La Marta havia passat mala nit. No sabia si les cireres li havien fet mal o si havia estat la trucada del Jordi, un dels seus nebots. Potser havien estat les cireres, que al mes de març encara eren verdes. Una altra vegada, la Rosa, la seva mare, estava ingressada. Que si hi puc anar un parell d'hores algun matí. No, no pot ser, anava repetint la Marta mentre baixava les escales per preparar-se l'esmorzar. I el màster què? Tant que li havia costat convèncer el Lluís, el seu marit. Diners tirats, capritxets, li deia.

Feia uns quants mesos que la Marta s'havia jubilat i encara estripava papers i pàgines de les llibretes on havia enregistrat els dies que prenia el te amb els déus i deesses i les nits que va deixar el llit a Zeus perquè gaudís d'un amor adúlter. Llibretes on havia enregistrat actituds i notes de molts alumnes que no entenien com es podien tenir amics tan vells que no tenien Facebook i que no contestaven el mòbil; amics que l'havien acompanyat durant el llarg camí de la docència. El soroll que feia en esquinçar aquestes pàgines la neguitejava; li semblava sentir els seus gemecs i planys.

Ara que ja no la desvetllaven ni els olímpics ni els resultats d'unes qualificacions cabdellades amb sumes i restes que, sovint, eren massa subjectives, continuava levant-se d'hora per veure com es feia de dia i rebre els primers rajos de llum d'un sol encara endormiscat. Una brisa fresca de primavera entrava per la finestra de l'habitació burxant les branques del cirerer. El gall i ella eren els primers a donar el bon dia al sol.

Els horaris de l'escola havien quedat enrere. Ja no li calia beure's el te dreta ni mossegar la torrada camí del despatx. Feia uns mesos que se'l prenia amb el mateix

cerimonial que el de les heroïnes de l'Austen, però en pijama.

Va obrir la nevera sense saber què havia d'agafar. Bon dia, Catalunya, són les set. Bé, ja li convenia que li desitgessin un bon dia per poder obrir la porta de l'habitació de la Rosa.

Cada dia, a aquella hora, posava l'aigua a la bullidora i triava el te amb més teïna de l'armari, curull de bosses, i un dia sí l'altre també, s'ajupia a collir la cullereta que li queia d'uns dits encara ensonyats. Aquell dia, com en els temps dels horaris, havia de córrer i prendre-se'l de pressa; una maratón: dutxar-se, aconseguir entatxonar-se els texans sense entrebancar-se amb les sabatilles, triar el fular i l'anell... l'anell de pedra marró que li donava sort; al calaix s'hi va quedar el collaret de perles per a una ocasió millor.

Ja anava feta un figurí quan passà pel despatx per agafar la bossa; allà tornà a veure les capses plenes de fotografies i papers que encara esperaven ser sacrificats i dels quals ja li semblava estar escoltant el mateix ploriqueig que el que sentiria en arribar a la clínica. Què, noia, ja hi tornem a ser? Ara què tens? Què t'ha passat? Això és el que m'has de dir? Quan no tens un all, tens una ceba. Bé, vols que t'ho expliqui o no? Em sembla que ja m'ho sé, però digues.

Espolsant-se les molles, va entrar al dormitori per dir adéu al Lluís.

—Bon dia, noi. Em pensava que encara dormies. Marxo a la clínica.

—Un altre cop? A quina hora vindràs? No hi van ni el Jordi ni l'Oriol, el seu nen consentit? —va preguntar el Lluís, que encara mandrejava al llit.

—No poden; treballen. Ja en vam parlar ahir.

—I tu, no tens feina?

La Marta no va contestar. Si no feia orelles de paret, començaria malament la jornada.

El Lluís li va agafar la mà i li va fer un petó. Moments que greixaven la màquina de la quotidianitat. Va

anar al rebedor a buscar les claus, les ulleres i el mòbil, i quan ho va tenir tot encabit a la bossa, marxà cap al garatge tot pensant: apa, Marta, cap a Barcelona i cridant d'alegria. No és això el que han de fer els jubilats? A veure com trobaré la senyoreta: depre o eufòrica?

Amb eufòria no creia que li donés el bon dia.

Un cop ja havia agafat la jaqueta i la bossa, va tancar l'armari del rebedor d'una revolada. Cada vegada que l'obria li semblava sentir els crits de la Rosa que reclamaven aquesta peça que, segons deia, havia heretat ella de l'àvia.

Al garatge, va encendre el llum i veié un colom que intentava sortir enmig d'un parrupeig neguitós. Quin fàstic! Se li posava la pell de gallina. Fora, fora!

Mentre el treia a puntades de peu pensà que si l'esclafava amb les rodes, podria fer-ne un bon arròs diumenge. L'àvia de la Carme, la seva amiga d'infantesa i veïna de la casa del davant, amb qui havia compartit tants jocs i trapelleries, els explicava, a les tardes de costura obligada, relats d'anys de gana, de pa negre i d'arrossos de colomí.

Si diumenge fes arròs de colomí, podria passar per un suculent arròs de guatlla. Alta cuina empordanesa!

Pensant en coloms, en guatlles i amb *tutti quanti*, va fer camí cap a la clínica.

Mentre feia cua a la carretera, s'entretenia observant les cares dels conductors i acompanyants. Cares de son, cares de satisfacció de pares que s'havien deslliurat de recollir cereals i brics de tota mena i de les rebequeries dels petits, que tenien més son que ganes d'anar a escola.

En arribar a la clínica creuà passadissos llargs de llum fantasmal i amb infermeres que conduïen carretons plens de tasses, rebosteria de plàstic i papereres atapeïdes de restes d'entrepans de familiars desganats, cansats de vetlles tan llargues en sofàs incòmodes; les portes mig obertes deixaven veure l'afició de les noies que passaven els pals de fregar i draps que espolsaven la son dels malalts. Sempre s'havia preguntat per què a les clíniques començaven tan d'hora la neteja, els esmorzars i la higiene dels malalts.

Passant entre caminadors i pacients, que, amb el pal de sèrum, dirigien la professó talment com Moisès guià el poble, s'anava preguntant per què tenia tanta angoixa cada vegada que havia de veure la Rosa. Què era el que les havia distanciat? No podien haver estat només els confits que de petita la Marta li havia pres. Era la gelosia pel seu promès, que sempre li va semblar que havia de ser per a ella? Caldria que li expliqués que els prínceps un dia van sortir de les cobertes del conte i trobaren als balls de les discoteques les germanes de la Ventafocs, que duïen minifaldilla i els feien uns petons dolços com la mel. O potser va ser el seu caràcter decidit i la seva aparença de triomfadora? No les havien ensenyat a estimar-se; a la llar on van créixer, els petons i les abraçades els feien només a les nines. Quan intentaven escalfar la fredor que sentien amb una abraçada, els braços els quedaven garra-tibats i la fredor les continuava envoltant. O van ser els canvis d'humor causats per la malaltia de la Rosa, que cada vegada feia més difícil la seva relació amb els que l'envoltaven? I per acabar-ho d'adobar, la mort del Toni. Era un bon noi, el Toni, el seu marit. Maleït accident. Maleïda pluja que va fer relliscar la moto.

El cor li batejava i una sensació estranya li impedia trucar a la porta de l'habitació. Va respirar fondo un parell de vegades abans d'entrar-hi.

Les cortines eren obertes i la llum del matí es reflectia als barrots del llit. En acostar-s'hi, es va entrebancar amb un cubell i un carretó ple d'ampolles i esprais de tota mena.

La Rosa estava mig adormida amb la roba entortolligada i els cabells suats i enganxats al front. Els hi va eixugar amb un mocador que duia a la butxaca i li mullà els llavis amb una gasa. La fredor de l'aigua la va espavilar.

En intentar fer-li un petó, ella va girar la cara. Sí que començaven bé!

—Què, noia, ja hi tornem a ser? Ara què tens? Què t'ha passat?

—Això és el que m'has de dir?

—Quan no tens un all, tens una ceba.

—Bé, vols que t'ho expliqui o no? —va preguntar la Rosa enfurismada.

—Em sembla que ja m'ho sé, però digues.

—Sempre ho saps tot tu. T'ho explico o passes? La Mireia, la dona del Jordi, va venir a casa a fer-me companyia i tot d'una veié que jo m'inclinava cap a un cantó del sofà i, malgrat que em sacsejava i em parlava, jo no reaccionava. Es va espantar i em va portar a urgències.

—Una complicació amb el sucre, suposo. Són bones les ensaïmades, oi?

—Sí que són bones, sí!

—Però també t'és bo no deixar-te la insulina ni el liti a l'armari, perquè és l'única manera d'anar trampejant la diabetis i controlar els teus canvis d'humor.

La Rosa la mirà amb els ulls humits mentre la Marta anava cap a l'armari per penjar la jaqueta; s'aturà un moment, les mans se li quedaren sense color, tancades com dues cloïsses. Acabava d'arribar i ja volia marxar. Sempre li havia de sortir la deformació professional?: arribava i ja la feia plorar.

—Jo, mentre vosaltres em feu sermons, llepo el sucre de les ensaïmades amb delit; és dels pocs moments dolços que tinc. Aneu a la pífia tots plegats i deixeu-me les ensaïmades totes per a mi.

—Potser m'aniria bé anar a la pífia. Deu ser un lloc tranquil. No s'ha de cuinar ni treure la pols de les galetes!

Per què no callava? Sempre queia a la trampa.

—Mentre no vaig a la pífia t'acostaré la taula i et donaré l'esmorzar.

—Ja puc jo sola. No cal que em peixis. —Intentà sucra la magdalena a la llet però la tremolor de les mans li feia difícil encertar la boca amb la cullera.

—Deixa'm. Jo t'ajudo. D'on has tret les magdalenes? Ja saps que no en pots menjar?

—Es desfan massa de pressa i m'ho tiro tot per sobre.

—Les magdalenes... les magdalenes... —digué la Marta.

—Què et passa amb les magdalenes? —va preguntar la Rosa.

La Marta es va preguntar si aquella magdalena que sucava la Rosa tenia el mateix sabor literari que la de l'escriptor francès. La mainadera molsuda i geniüda, les sopes a la trona, les passejades en el cotxet que tothom es parava a mirar, amb elles dues a dins.

—Recordes com rèiem quan li amagàvem els guants blancs que la mamà li feia portar?

—A qui?

—A la mainadera —contestà la Marta.

—Com és que et ve això, ara? Em sembla que no hi toques!

—No ho sé, m'ha vingut al cap. De fet, va ser qui ens va criar. Primer ella i després tot aquell bé de Déu de senyoretetes de companyia, minyones... Jo, als meus fills, de petits, me'ls menjava a petons, els acariciava. Els vaig fer tots els petons que la mamà no em va fer a mi. Però deixem-ho estar. No acabaríem mai. —La Marta s'aixecà de la cadira amb decisió.— T'ajudo a dutxar-te, oi?

—Em sembla que sí, perquè si haig d'esperar la infermera en tinc per a estona.

—No t'amoïnis.

—Vols dir que podràs?

—Anem a poc a poc i tot anirà bé.

La Marta l'ajudà amb penes i treballs a baixar del llit. No sabia com agafar-la. Les cames agarrotades de tantes hores estirada li ho posaven difícil.

—Ànim, ja quasi estàs dreta.

Pas a pas, com si estiguessin aprenent a caminar, es dirigiren al bany i hi entraren. Feia pudor de net. El mirall fou el que millor reflectí l'escena: la malaltia i les mancances arrapades a la vitalitat i la força. Talment una pintura medieval.

—Si seus al tamboret et trauré millor la camisola. Dona'm la màniga. Així, així.

—Vigila, que em tibes la camisa!

—Bé, bé. Una mica més.

—No tan de pressa!

La Marta l'ajudà a seure al vàter. A la Rosa se li negaren els ulls.

—Rosa, no t'angoixis. N'he netejat molts, de paners. Només canvia la mida.

La Marta arrufava el nas i dissimulava amb una tos de gos les arcades que li provocava la humiliació que s'havia d'empassar la Rosa. Quan la despullà, aquell cos, que li havia estat tan proper, li semblà el d'una estranya. Mentre l'ensabonava, alguna cosa dintre seu se li remogué i li van venir les llàgrimes als ulls. Eren els seus braços els que rentava? Com havia canviat! On era aquella noia prima, presumida i riallera?

—Em fas mal! Em rasques amb l'anell! Per què vens tan enjoiada? —rondinà la Rosa.

—Mira, noia, demà t'ho fas tu! Agafa't, que m'anirà millor.

Si sabés d'on és la pedra de l'anell!, anava dient-se la Marta mentre li esbaldia els pocs cabells que tenia i que ella cuidava amb la mica de coqueteria que li quedava.

—Em tibes els cabells!

—Això també m'ho deies a l'internat, quan t'havia de fer les trenes: la goma em tiba! Me les fas massa tibades! Em fas mal! I tu, com me les feies a mi, eh?, Rosa.

La Marta va agafar la tovallola i eixugà la seva germana amb cura. Els braços, les mans, ara temorosos i eixuts. Els peus, callosos i insegurs. Què quedava d'aquella nena destra i que fou la primera de les dues a caminar, que sempre arribava al bany la primera malgrat que ella l'empentava pels passadissos quan encara totes dues anaven amb caminador? Un dia sortia amb el barnús i el pot de laca a la mà cridant: Martaaaa! M'has gastat la laca! Ahir em vas prendre el jersei i avui no em puc posar laca! Després, un altre crit perquè no trobava el raspall per crepar-se els cabells. Així dia per altre. El pitjor de tot era que, amb menys estona que ella, sortia feta una Gilda.

Amb pas lent i insegur i agafant-la de les mans tremoloses, la Marta va ficar la Rosa al llit.

—Sembles una princesa, tan neta i polida.

© dels textos: Núria Mundó Guixà, 2017
© d'aquesta edició: Pagès Editors, S L, 2018
Sant Salvador, 8 – 25005 Lleida
www.pageseditors.cat
editorial@pageseditors.cat
Primera edició: ??? de 2018
ISBN: 978-84-9975-???-?
DL L ????-2018
Impress a Arts Gràfiques Bobalà, SL
www.bobala.cat

« imprès a **lleida** »

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només es pot fer amb l'autorització dels seus titulars, llevat de l'excepció prevista per la llei. Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos, <www.cedro.org>) si necessiteu fotocopiar, escanejar o fer còpies digitals de fragments d'aquesta obra.